بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران

ژمارە (٤١) لە ٢٠١٩/١٢/١١

پشتبەست بە ئەحکامی ماددەی (هەشتەم) لە یاسای ئەنجوومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان ژمارە (٣)ی ساڵی ١٩٩٢ هەمووارکراو، و دوابەدوای بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران ژمارە (١٠) لە ٢٠١٩/٧/٣٠، و لەبەر ڕۆشنایی کۆنووسی کۆبوونەوەی ئاسایی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە (١٧) لە ٢٠١٩/١٢/١١، بڕیاردرا بە:

١. پەسەندکردنی (پڕۆژە یاسای چاکسازی لە خانەنشینی و مووچە و دەرماڵە و بەخشین و ئیمتیازاتەکانی دیکە لە هەرێمی کوردستان - عێراق) کە وێنەیەکی هاوپێچی ئەم بڕیارەیە.

٢. وەزارەت و لایەنە پەیوەندیدارەکان ئەم بڕیارە جێبەجێ دەکەن.

مەسرور بارزانی

سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران

به ناوی خودای بەخشندە و میهرەبان

به ناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان - عێراق

پشت بە حوکمی بڕگەی (١) لە ماددەی (٥٦)ی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەمواركراو، و بە گوێرەی ئەوەی ئەنجومەنی وەزیران خستییە ڕوو، و لەسەر ئەو یاساكارییەش كە پەرلەمان لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە ( )ی ڕۆژی / /٢٠١٩ ئەنجامیداوە، بڕیاری دەركردنی ئەم یاسایەی دا:

پڕۆژە یاسای ژمارە ( )ی ساڵی ٢٠١٩

چاكسازی لە خانەنشینی و مووچە و دەرماڵە و بەخشین و ئیمتیازاتەكانی دیكە لە هەرێمی كوردستان - عێراق

بەشی یەكەم

ئامانجەكانی یاساكە

ماددەی (١):

یەكەم: بەرجەستەكردنی بنەماكانی یەكسانی و دادپەروەری و شایستەبوون لە خەرجكردنی مووچە و دەرماڵە و بەخشین و ئیمتیازاتەكان لە هەرێمی كوردستان و نەهێشتنی سوودمەندبوونی ناشایستەیی لە بودجەی گشتی و ڕێگرتن لە بەهەدەردانی سامانی گشتی.

دووەم: بەدامەزراوەیكردن و یەكخستنی بەڕێوەبەرایەتی و فەرمانگە و یەكە جیاجیاكانی خانەنشینی لە بوارەكانی شارستانی و سەربازی و هێزەكانی ئاسایشی ناوخۆ لە یەك دەستەی خانەنشینیی نیشتمانی لە هەرێمی كوردستان.

سێیەم: چالاككردن و پشتیوانیكردنی دارایی سندوقی خانەنشینی و ڕێگرتن لە هەر خەرجییەك لەسەر سندوقەكە جگە لەو مەبەستانەی لە یاسای خانەنشینی كارپێكراو لە هەرێمدا ئاماژەیان پێكراوە.

چوارەم: ڕێكخستنەوەی خانەنشینی خاوەن وەزیفە باڵاكان و پلە تایبەتەكان لەسەر بنەمای تەمەن و بڕوانامە و ساڵانی خزمەت.

بەشی دووەم
بواری خانەنشینی

ماددەی (٢):

یەکەم: یەکخستنی خانەنشینی ئەوانەی لە خوارەوە ئاماژەیان پێدراوە لە ڕووی مەرج و پێداویستییەکانی خانەنشینبوون بە هەمان مەرج و پێوەرەکانی خانەنشینی فەرمانبەران لە پلە گشتییەکانی وەزیفە لەسەر میلاکی شارستانی و سەربازی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ:

(سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی پەرلەمان و سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و جێگرەکانیان و ئەندامانی پەرلەمان و وەزیرەکان و ئەوانەی بە پلەی ئەوانن و بریکارەکانی وەزارەت و ئەوانەی بە پلەی ئەوانن و ئەوانەی مووچەی بریکاری وەزیر وەردەگرن و خاوەن پلە تایبەتەکان و بەڕێوەبەرە گشتییەکان و ئەوانەی بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی و ئەوانەی مووچەی بەڕێوەبەری گشتی وەردەگرن و سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگاکانی هەرێم و گشت ئەو کەسانەی کە بەپێی خشتەی کارپێکراوی مووچە لە هەرێمی کوردستان مووچە و دەرماڵەی هەردوو پلە باڵای (أ) و (ب) وەردەگرن لەسەر میلاکی شارستانی و سەربازی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ).

دووەم: مووچەی خانەنشینی هەژمار دەکرێت بۆ ئاماژەپێدراوان لە برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە بەم شێوەیەی خوارەوە:

١. ڕێژەی (٢٥%) بیست و پێنج لەسەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەریدەگرێت.

٢. ڕێژەی (٢,٥%) دوو و نیو لەسەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە ئەوەی لە کاتی خزمەتدا وەریدەگرێت دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی بۆ هەر ساڵێکی خزمەت.

٣. شایستەی مووچەی خانەنشین نابێت لە ڕێژەی (٧٠%) حەفتا لەسەدا تێپەڕێت لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە ئەوەی لەکاتی خزمەت وەریدەگرێت.

سێیەم: ئەوانەی لە برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە ئاماژەیان پێدراوە و پێشتر فەرمانبەری حکومەت بوون کە دەگەڕێنەوە بە ئارەزوومەندانە بۆ سەر وەزیفەکانیان، دەست لە کارکێشانەوەیان هەڵدەوەشێتەوە و ڕاژەکەیان بۆ هەژمار دەکرێت بۆ مەبەستی سەرمووچە و پلە بەرزکردنەوە و خانەنشینی و لایەنی پەیوەندیدار پابەند دەبێت بە دابینکردنی پلەی پێویست بۆیان و سەرپشك دەبن لە وەرگرتنی مووچەی خانەنشینی دیاریکراو لە برگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە یان مووچەی وەزیفەی پێشووی کە دووبارە گەڕاوەتەوە بۆی.

چوارەم: هەژمارکردنی ماوەی خزمەتی خولی پەرلەمانی بۆ هەموو مەبەستەکانی سەرمووچە و بەرزکردنەوەی پلە و خانەنشینی بۆ ئەو پەرلەمانتارانەی بە ئارەزوومەندانە دەگەڕێنەوە بۆ سەر وەزیفەکانیان.

پێنجەم: ئەحکامەکانی ئەم ماددەیە ئەو پۆست و وەزیفانە ناگرێتەوە کە بەپێی یاسا بەرکارەکان لە هەرێمی کوردستان مافی خانەنشینبوون دەستەبەر ناکەن لەو پۆستانەدا.

شەشەم: ڕاستکردنەوەی مووچەی خانەنشینی ئەو کەسانەی لە برگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە ئاماژەیان پێدراوە کە بە پلەی بەرزتر لە پلەی وەزیفی شایستەی خۆیان لە پێش جێبەجێکردنی ئەم یاسایە خانەنشین کراون بۆ ئەو مووچە خانەنشینەی کە شایستەی دەبن بەپێی هاتوو لە برگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە.

سەوتەم: حوکمەکانی ئەم ماددەیە هەموو ئەو کەسانەش دەگرێتەوە کە لە (برگەی یەکەم)ی سەرەوەی ئەم ماددەیە ئاماژەیان پێدراوە لە پێش بەرکاربوونی ئەم یاسایە خانەنشین بوون و پێویستە خۆیان بگونجێنن لەگەڵ ئەحکامەکانی ئەم یاسایە. بۆ ئەوانەشیان کە خزمەتی خانەنشینییان نەگەیشتۆتە (١٥) پانزە ساڵ، ئەوا تاوەکو (٣) سێ ساڵ دەخرێتە سەر خزمەتەکەیان بۆ ئەوەی بگەنە تەمەنی خانەنشینی.

ماددەی (٣):

فەرمانبەر بەو پێناسەیەی لە یاسای خانەنشینی یەکگرتووی بەرکار لە هەرێمدا هاتووە (بەوانەشەوە کە لە برگەی (یەکەم)ی ماددەی (٢)ی ئەم یاسایەدا ئاماژەیان پێدراوە) شایستەی مووچەیەکی خانەنشینی دەبن ئەگەر خزمەتی خانەنشینیان لە (١٥) پازدە ساڵ کەمتر نەبێت، و ئەو مووچە خانەنشینییەیان بۆ خەرج ناکرێت تاکو (٤٥) چل و پێنج ساڵ لە تەمەنیان تەواو نەکردبێت، و لە هەموو حاڵەتێکدا هیچ مووچەیەکی خانەنشینییان بۆ ماوەی پێش تەواوکردنی ئەو تەمەنە بۆ خەرج ناکرێت جگە لە حاڵەتەکانی مردن یان شەهیدبوون یان خانەنشینبوون بە هۆکاری تەندروستی و ئەو حاڵەتانەی دیکەی بەدەرکردن کە لە یاسای خانەنشینی بەرکاردا هاتووە.

ماددەی (٤):

یەکەم: هەڵوەشاندنەوەی (بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی) لەسەر میلاکی وەزارەتی دارایی و ئابووری هەرێم هاتوو لە ماددەی (١٢) لە یاسای وەزارەت ژمارە (٥)ی ساڵی ٢٠١٠، و دامەزراندنی (دەستەی خانەنشینی نیشتمانی) هاتوو لە یاسای خانەنشینیی یەکگرتووی بەرکار لە هەرێمی کوردستان کە بە پەیڕەوێك لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستانەوە پێکدەهێنرێت، کە جێگەی بەڕێوەبەرایەتی گشتی هەڵوەشاوەی ناوبراو دەگرێتەوە.

دووەم: گواستنەوەی گشت ئەو بەڕێوەبەرایەتی و فەرمانگە و هەر یەکەیەکی دیکەی کارگێڕی کە مووچەی خانەنشینییان لێ خەرج دەکرێت (شارستانی، سەربازی، هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ) بۆ (دەستەی خانەنشینی نیشتمانی) هاتوو لە برگەی (یەکەم)ی سەرەوەی ئەم ماددەیە لەگەڵ گواستنەوەی گشت میلاك و موڵك و ماڵی گواستراوەی ئەو بەڕێوەبەرایەتی و یەکە کارگێڕییانە و دۆسیە و بەرابییەکانی ئەو کەسانەی ئاماژەیان پێدراوە.

ماددەی (٥):

هەڵوەشاندنەوەی خانەنشینی بە پلەی (وەزیر) و (بریکاری وەزارەت) و (ڕاوێژکار) و (بەڕێوەبەری گشتی) و هەر پلەیەکی تری تایبەت بۆ ئەو پێشمەرگانەی کە لە ڕیزی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کوردستان بوون پێش ڕێکەوتی ١٩٩١/٣/٥، و وەك ڕێزلێنانێك مووچەی خانەنشینییان بەو پلانە پێدراوە، لە بری ئەوە پێویستە لە دوای دڵنیابوون لە هەبوونی مەرج و پێداویستییەکان و وردبینیکردن و پاککردنەوەی لیستی ناوی ئەو پێشمەرگانە لە ناوی کەسانی ناشایستە، ئیمتیازێکی دارایی شایستەیان بۆ دابین بکرێت لەبەر ڕۆشنایی یاسای ژمارە (٣٣)ی ساڵی ٢٠٠٧، یان یاسای ژمارە (٣٤)ی ساڵی ٢٠٠٧، یان یاسای ژمارە (٣٨)ی ساڵی ٢٠٠٧ بەپێی تایبەتمەندی.

ماددەی (٦):
ڕاستکردنەوەی مووچەی خانەنشینی سەرجەم ئەو کەسانەی کە بە شێوەیەکی نایاسایی یان بە پلەی بەرزتر لە پلەی شایستەی خۆیان خانەنشین کراون، یان لەسەر بنەمای ئەژمارکردنی نایاسایی ساڵانی خزمەتی وەزیفی خانەنشین کراون، و ڕاستکردنەوەی مووچەی خانەنشینییان بۆ ئەو مووچەیەی بەپێی یاسا کارپێکراوەکان شایستەی دەبن وەك لەم یاسایەدا ئاماژەی پێکراوە.

بەشی سێیەم
ڕێکخستنەوەی ماف و ئیمتیازاتەکانی میراتگرانی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوان و زیندانیان وڕاگیراوانی سیاسی

ماددەی (٧):
یەکەم: ڕاگرتنی کۆکردنەوە لە نێوان ئیمتیازاتی هەردوو یاسای ژمارە (٩)ی ساڵی ٢٠٠٧ی هەموارکراو تایبەت بە ماف و ئیمتیازاتی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوان، و یاسای ژمارە (١١)ی ساڵی ٢٠١١ی هەموارکراو تایبەت بە ئیمتیازاتی زیندانی و ڕاگیراوی سیاسی لە هەرێمی کوردستان بەدەر لە کەسوکاری پلە یەکی شایستە کە زیاتر لە یەك شەهید یان ئەنفالیان هەیە بە ڕەچاوکردنی شایستەبوونیان بە گوێرەی یاسای خانەنشینی بەرکار.
دووەم: یەکخستنی ماف و ئیمتیازاتی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوان و زیندانی و ڕاگیراوی سیاسی لە سەرتاسەری هەرێمی کوردستان لەبەر ڕۆشنایی یاسا بەرکارەکان.
سێیەم: لە کاتی مردن یان بڕینی مافی دارایی سەرجەم میراتگرانی شەهیدان و ئەنفالکراوان و قوربانیانی جینۆساید کە بۆ لەمەودوا بە گوێرەی یاسای خانەنشینی بەرکار ئەو میراتگرانە دەستنیشان دەکرێن، ئەوا ئەو مافە داراییە کۆتایی پێدێت و ناگوێزرێتەوە بۆ کەسانی دیکە، جگە لە سوودمەندان بەپێی یاسای ژمارە (٩)ی ساڵی ٢٠١٥ یاسای ماف و ئیمتیازاتی تاقانەکانی جینۆساید لە هەرێمی کوردستان - عێراق.
چوارەم: برگەی (سێیەم)ی ئەم ماددەیە بەسەر میراتگرانی زیندانی و ڕاگیراوی سیاسی جێبەجێ دەکرێت، بە پیادەکردنی یاسای خانەنشینی بەرکار لە هەرێمی کوردستان.
پێنجەم: پێویستە لەسەر وەزارەتەکانی (دارایی و ئابووری) و (خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی) و (پەروەردە) و (تەندروستی) بە هەماهەنگی وەزارەتی (کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوان) ڕێنمایی دەربکەن بە مەبەستی ڕێکخستنەوەی لەئەستۆگرتنی حکومەت بۆ خەرجیی چارەسەری تەندروستی و خوێندنی (کوڕ و کچ و هاوسەری شەهید کە هاوسەرگیریی نەکردۆتەوە) لە قوتابخانە و پەیمانگا و زانکۆ حکومی و ئەهلییەکان لە ناو هەرێمدا و دەستنیشانکردنی مەرجەکانی شایستەبوون لەبەر ڕۆشنایی برگەی (دووەم) لە ماددەی (٧) لە یاسای ژمارە (٩)ی ساڵی ٢٠٠٧.

شەشەم: پاككردنەوە و هەڵوەشاندنەوەی ماف و ئیمتیازاتی میراتگری ئەو كەسانەی كە بەدەر لە حوكمەكانی یاسای ژمارە (٩)ی ساڵی ٢٠٠٧ی هەمواركراو یاسای ماف و ئیمتیازاتی كەسوكاری شەهیدان و ئەنفالكراوان سوودمەند بوون.
حەوتەم: پاككردنەوە و هەڵوەشاندنەوەی ئیمتیازاتی زیندانی و ڕاگیراوی سیاسی كە بە ناوی زیندانی و ڕاگیراوی سیاسی بە پێچەوانەی حوكمەكانی یاسای ژمارە (١١)ی ساڵی ٢٠١١ی هەمواركراو سوودمەند بوون.

بەشی چوارەم
نەهێشتنی سوودمەندبوون لە جارێك زیاترلە بودجەی گشتی

ماددەی (٨):
یەكەم: هەڵوەشاندنەوەی سەرجەم ئەو بەخشین و ئیمتیازاتە داراییانەی كە خەرج دەكرێن بۆ ئەو كەسانەی كە بە ناوی سوودمەندی تەرخانكراوەكانی چاودێری كۆمەڵایەتی و خاوەن پێداویستی تایبەت و كەمئەندامان خۆیان تۆمار كردووە بەدەر لە یاسا و ڕێنماییە كارپێكراوەكان، و ڕاستكردنەوەی ئەو سوودمەندییە بەپێی پێوەرەكانی سوودوەرگرتن لەو بەخشین و ئیمتیازاتانە و لەناویشیاندا ڕێژەی پەككەوتەیی بەپێی ڕاپۆرتی لیژنەی پزیشكی ڕاستێنراو.
دووەم: كار بە سەرجەم ئەو یاسا و ڕێنماییانە ناكرێت كە ڕێگە دەدەن بە سوودمەندبوون لە وەرگرتنی زیاتر لە یەك مووچە و بەخشین و هەر ئیمتیازێكی دارایی تر لە بودجەی گشتی لە ناو هەرێم و دەسەڵاتی فیدراڵی بۆ سەرجەم سوودمەندان لە بوارەكانی شارستانی، سەربازی، هێزەكانی ئاسایشی ناوخۆ، سوودمەندانی تەرخانكراوەكانی چاودێری كۆمەڵایەتی و ئیمتیازاتی زیندانی و ڕاگیراوی سیاسی و خانەنشینی بە هەموو جۆرەكانی جگە لە ئیمتیازاتە داراییەكانی میراتگرانی كەسوكاری شەهیدان و ئەنفالكراوان بە ڕەچاوكردنی حوكمەكانی یاسای خانەنشینی بەركار.
سێیەم: سەرپشككردنی ئەو كەسانەی كە بڕگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە دەیانگرێتەوە كە بەپێی یاسا و ڕێنماییەكان سەرەڕای مووچە سوودمەندن لە وەرگرتنی مینحە و ئیمتیازاتی دارایی تر لە پارەی گشتی لە ناو هەرێم و دەسەڵاتی فیدراڵی، كە دەبێت تەنها لە یەكێك لەو مووچە و مینحە و ئیمتیازاتانە سوودمەند بن.
چوارەم: كەمئەندام و خاوەن پێداویستی تایبەت لە كەسانی فەرمانبەر لە جیاتی ئەو بەخشینەی لە تەرخانكراوەكانی چاودێری كۆمەڵایەتی، دەرماڵەی (لەبری پەككەوتەیی)یان پێ دەدرێت بە ڕێژەیەك لە مووچەی بنەڕەتییان كە ئەو ڕێژەیە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەستنیشان دەكرێت بە ڕەچاوكردنی ڕێژەی پەككەوتن لەلایەن لیژنەیەكی پزیشكی پسپۆڕەوە.
پێنجەم: لە كاتی گەڕانەوەی فەرمانبەری خانەنشینكراو بۆ وەزیفە، سەرپشك دەكرێت لە وەرگرتنی مووچەی خانەنشینییەكەی یان مووچەی ئەو وەزیفەیەی كە پێی دامەزراوەتەوە، و لە هیچ كاتێكدا نابێت سوودمەند بێت لە دوو مووچە.

بەشی پێنجەم

بواری پێشمەرگە و هێزەکانی ئاسایش و پۆلیسی ناوخۆ

ماددەی (٩):

یەکەم: یەکخستن و ڕێکخستنی یەکەکانی ژمێریاری لە گشت یەکەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان، ڕێکخراو و ڕێکنەخراو لە چوارچێوەی هەیکەلییەتی وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە لە یەك یەکەی ژمێریاری کە بەڕێوەبەرایەتی گشتی بودجە و بەرنامەکان (ژمێریاری سەربازی) سەر بە وەزارەتی کاروباری پێشمەرگەی هەرێمی کوردستانە.

دووەم: یەکەکانی ژمێریاری پێویستە لە ژێر وردبینی دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان، و (فەرمانگەی چاودێری دارایی) هاتوو لە ماددەی (٣) لە یاسای ژمارە (١٩)ی ساڵی ٢٠٠٧ یاسای (وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە لە هەرێمی کوردستان) هاوشێوەی هێزە ڕێکخراوەکانی سەر بە وەزارەتی ناوبراو بێت.

سێیەم: پێویستە وەزیری کاروباری پێشمەرگە دەسەڵاتی تەواو بەپێی یاسا بەرکارەکان بدات بە فەرمانگەی چاودێری دارایی سەر بە وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە بۆ وردبینیکردنی لیستی پێشمەرگە و دروستکردنی دۆسیەی کەسی بە پێداویستییە یاساییەکانەوە و پێداچوونەوە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی لە گشت یەکەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان، ڕێکخراو و ڕێکنەخراو لە چوارچێوەی هەیکەلییەتی وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە بە هەماهەنگی لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتی میلاکی سەر بە بەڕێوەبەرایەتی گشتیی بودجە لە وەزارەتی دارایی و ئابووری.

چوارەم: پێویستە دەستنیشانکردنی ژمارەی پاسەوانان بۆ بارەگا و دامەزراوە حزبییەکان و هەروەها پاسەوانی پارێزگاری لە خاوەن وەزیفە باڵاکان و بەرپرسانی ئاسایشی ناوخۆ بەپێی پەیڕەوێك ڕێکبخرێت کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت، و ئەوانەی زیاد دەبن لە ژمارەی دیاریکراو لەو پەیڕەوە لە چوارچێوەی میلاکی سەربازی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بەپێی شایستەبوونی خۆیان ڕاژەیان ڕێکدەخرێتەوە.

پێنجەم: گواستنەوەی گشت پاسەوانەکان بۆ سەر میلاکی هێزەکانی یەکەی پاسەوانی لە وەزارەتی ناوخۆ و بە هیچ جۆرێك نابێت پاسەوان لەسەر میلاکی هیچ یەکەیەکی تری سەربازی یان هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بێت جگە لە یەکەی پاسەوانی سەر بە وەزارەتی ناوخۆ، و خەرجکردنی مووچەی پاسەوانی تەنها لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی ژمێریاری وەزارەتی ناوخۆ دەبێت، دوای هاوتاکردن و یەکخستنیان.

شەشەم: پێداچوونەوە و ڕێکخستنەوەی لیستی سوودمەندانی خانەنشینی کەمئەندامانی پێشمەرگە لەبەر ڕۆشنایی یاسای ژمارە (٣٤)ی ساڵی ٢٠٠٧، و هەڵوەشاندنەوەی خانەنشینی ئەو کەسانەی کە بە پێچەوانەی یاسای ناوبراو خانەنشین کراون.

بەشی شەشەم

دەرماڵەکان

ماددەی (١٠):

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان دەرماڵەکان لەسەرجەم دامەزراوە دەستوورییەکانی هەرێمی کوردستان-عێراق لەبەر ڕۆشنایی یاسا بەرکارەکان لە هەرێمدا بە شێوەیەکی دادپەروەرانە ڕێك بخاتەوە.

بەشی حەوتەم

ڕێکخستنەوەی هەژمارکردنی خزمەت

ماددەی (١١):

یەکەم: پێداچوونەوە و ڕێکخستنەوەی پلە و ناونیشان و مووچەی وەزیفی سەرجەم مووچەخۆرانی هەرێم لە بوارەکانی خزمەتی (شارستانی، پێشمەرگایەتی، هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ) بەپێی یاسا و پەیرەو و ڕێنماییە کارپێکراوەکان، و ڕێکخستنەوەیان لە چوارچێوەی وەزیفەی گشتییدا لەسەر بنەمای بڕوانامە و ساڵانی خزمەتی فیعلی و خزمەتی هەژمارکراوی یاسایی، بە بێ ئەژمارکردنی ئەو خزمەتەی کە بە نایاسایی لە دەرەوەی یاسا کارپێکراوەکان بۆ مووچەخۆر ئەژمارکراون.

دووەم: یەکخستنی ناونیشان و پلەی وەزیفی لەگەڵ مووچەی وەزیفی بەپێی حوکمەکانی یاسای میلاکی ژمارە (٢٥)ی ساڵی ١٩٦٠ی هەموارکراوی کارپێکراو لە هەرێمدا یان هەر یاسایەکی تر کە جێگەی ئەم یاسایە دەگرێتەوە و هەڵوەشاندنەوەی ئەو ناونیشان و پلە وەزیفییانەی کە هاودژن لەگەڵ یاسای ناوبراو.

سێیەم: هەڵوەشاندنەوەی گشت پلە و مەرتەبەی زێدەکی کە بەدەر لە یاسا کارپێکراوەکان دراوە بە مووچەخۆران، چ لە ڕۆژی یەکەم دامەزراندنیان یان لە دوای دامەزراندنیان.

چوارەم: هەڵوەشاندنەوەی ساڵانی خزمەتی ئەژمارکراو بۆ خزمەتی وەزیفی شارستانی یان پێشمەرگایەتی یان هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بۆ ئەو ماوانەی کە لەگەڵ ماوەی خوێندنی مووچەخۆر یەکدەگرێتەوە جگە لە حاڵەتەکانی مۆڵەتی خوێندن، یان خوێندنی ئێواران، یان تەمەنی لەو کاتەدا لە خوار (١٦) شازدە ساڵی بێت، جگە لە زیندانی و ڕاگیراوانی سیاسی.

پێنجەم: هەر پێگەیەکی یاسایی بواری ڕاژەی گشتی پشتبەست بە بڕیاری کارگێڕی هاتوونەتەدی و لەسەر بودجەی گشتی مووچەیان وەرگرتووە، ئەوا ئەو پێگانە پارێزراو دەبن بە مەرجێك لێبڕینی خانەنشینییان بدەن پشتبەست بە بڕیاری کارگێڕی دامەزراندنیان، و پێویستە پلە و ناونیشانی وەزیفی و مووچە و شایستەی داراییان لە چوارچێوەی یاسا و پەیرەو و ڕێنماییە بەرکارەکان ڕێکبخرێتەوە و خۆیان بگونجێنن لەگەڵ ئەحکامەکانی ئەم یاسایە.

بەشی هەشتەم

حوکمەکانی کۆتایی

ماددەی (١٢):

یەکەم: دەبێت وەزیری پەیوەندیدار و سەرۆکی پەیوەندیداری لایەنی نەبەستراو بە وەزارەت و فەرمانبەری تایبەتمەند حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

دووەم: دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان پابەندە بە پشکنین و وردبینیکردن و بەدواداچوونی جێبەجێکردنی ئەحکامەکانی ئەم یاسایە و یاسا پەیوەندیدارەکانی تر و ئامادەکردنی ڕاپۆرت لەبەر ڕۆشنایی یاسای دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان - عێراق ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٠٨.

سێیەم: دەستەی دەسپاکی و داواکاری گشتی لە هەرێمی کوردستان - عێراق بەپێی تایبەتمەندی پابەندن بە وەرگرتنی ڕێکاری یاسایی پێویست بەرامبەر هەر کارمەند و بەرپرسێك کە بەربەست و ئاستەنگ دروست بکات لەبەردەم جێبەجێکردنی ئەحکامەکانی ئەم یاسایە.

ماددەی (١٣):

یەکەم: دامەزراندن لە هەر وەزیفەیەکی پلە باڵا (بەڕێوەبەری گشتی و ڕاوێژکار و سەرووتر)، لە هەر سێ سەرۆکایەتییەکە و وەزارەتەکان و لایەنی نەبەستراو بە وەزارەت ڕادەگیرێت مەگەر تەنها لەو کاتەی پلەی چۆڵ هەبێت.

دووەم: خانەنشینکردنی فەرمانبەر بە پلەی (بەڕێوەبەری گشتی و سەرووتر)، کە پێکهاتەی ئیداری لە ئاستی بەڕێوەبەرایەتی گشتی و سەرووتر بەڕێوە نابات بەپێی ئەحکامەکانی هەردوو مادەی (دووەم) و (سێیەم)ی ئەم یاسایە دەبێت، یان دەگوازرێتەوە بۆ شوێنێکی تر لە کاتی هەبوونی شوێنی وەزیفی بەتاڵ کە لەگەڵ ناونیشانی وەزیفی شایستەی خۆی دەگونجێت بە ڕازیبوونی ئەو شوێنەی بۆی دەگوازرێتەوە.

سێیەم: حوکمەکانی (بڕگەی دووەم)ی ئەم ماددەیە سەرۆکی یەکەی ئیدارەکانیش (پارێزگار، قایمقام، بەڕێوەبەری ناحیە) دەگرێتەوە کە هیچ یەکەیەکی ئیداری بەڕێوە نابەن.

چوارەم: مەرجەکانی دامەزراندن بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی و بەرەوژوور جگە لە مەرجەکانی فەرمانبەرایەتی وەزیفەی گشتی بە پەیرەوێك دەستنیشان دەکرێت کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت کە تیایدا ڕەچاوی بڕوانامە و پسپۆڕی و ساڵانی خزمەت و شارەزایی و لێهاتوویی بکرێت.

مادەی (١٤):

یەکەم: جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە ئاسەواری دارایی و دادوەری لێناکەوێتەوە بۆ حاڵەتەکانی پێش کەوتنەبواری جێبەجێکردنی یاساکە لەسەر ئەو کەسانەی کە دەیانگرێتەوە.

دووەم: ئەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە مافی ئەوەیان هەیە بەپێی حوکمەکانی یاسای بەرکار تانەی یاسایی بدەن.

ماددەی (١٥):

نابێت هیچ کەسێك خانەنشین بکرێت یان هەر ئیمتیازاتێکی دیکەی دارایی لە ژێر هیچ پاساو و ناونیشانێکدا پێ بدرێت ئەگەر پێشتر بە شایستەبوونی یاسایی لە تۆمارەکانی داتابەیسی سیستەمی بایۆمەتری پەیرەوکراو لەلایەن حکومەتی هەرێمی کوردستان تۆمار نەکرابێت و بەرایی نەبێت، و مووچەی خانەنشینی بۆ میراتگری یاسایی (المستحق) خەرج ناکرێت تاوەکو تۆمار نەکرێت لە داتابەیسی سیستەمی بایۆمەتری.

ماددەی (١٦):

یەکەم: ئەحکامەکانی ئەم یاسایە هەموو حاڵەتەکانی پێش بەرکاربوونی ئەم یاسایەش دەگرێتەوە و پێویستە خۆیان بگونجێنن لەگەڵ ئەم یاسایە.

دووەم: کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێکی ناکۆك لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکرێت، و هەڵوەشانەوەی یاسای خانەنشینیی خاوەن وەزیفە باڵاکانی هەرێمی کوردستان-عێراق ژمارە (٣٦)ی ساڵی ٢٠٠٤.

ماددەی (١٧):

پێویستە لە سەر ئەنجومەنی وەزیران پەیڕەو دەربکات بۆ ئاسانکاری جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە لە ماوەیەك کە لە (٦٠) شەست ڕۆژ تێپەڕ نەکات لە ڕۆژی جێبەجێکردنی ئەم یاسایە.

ماددەی (١٨):

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی (١٩):

ئەم یاسایە لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) بڵاودەکرێتەوە، و لە دوای تێپەڕبوونی (٩٠) نەوەد ڕۆژ لە ڕێکەوتی دەرچوونی پەیڕەوی هاتوو لە ماددەی (١٧)ی ئەم یاسایە دەکەوێتە بواری جێبەجێکردنەوە.

هۆیەکانی دەرچوو اندن

لە پێناوی ڕێکخستنەوەی بواری وەزیفەی گشتی و خانەنشینی لە سەرجەم بوارەکانی (شارستانی و پێشمەرگایەتی و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ)، و هەروەها تەرخانکراوەکانی چاودێری کۆمەڵایەتی، و بەرپاکردنی دادپەروەری و یەکسانی لە خەرجکردنی مووچە و دەرماڵە و بەخشین و ئیمتیازاتە داراییە گشتییەکان، و ڕێگرتن لە سوودوەرگرتنی ناڕەوا و نایاسایی لە تەرخانکراوەکانی بودجەی گشتی، و لە پێناوی زامنکردنی مووچەی مووچەخۆر و خانەنشین و سوودمەندی چاودێری کۆمەڵایەتی شایستە، ئەم یاسایە دەرچووێندرا.